

Krádež a korupcia

Alexander Spesz

10. apríla 2019 + Spoločnosť

Krádež je tajné odňatie cudzej veci majiteľovi, ktorý sa tomu odôvodnene vzpiera. Teda nie je krádežou, ak sa odníma žartovne, lebo majiteľ sa nemôže voči tomu rozumne vzpierať. Ani to nie je krádežou ak zamestnanec bezprávne nedostane mzdu od zamestnávateľa a potajomky sa kompenzuje z jeho vlastníctva, lebo zamestnávateľ sa síce môže proti tomu vzpierať, ale nie odôvodnene, keďže nekoná svoju povinnosť.

Zdroj: commons.wikimedia.org

Krádež môže byť nielen jednoduchá, ale aj kvalifikovaná. Napr. ak je vec svätá, spácha sa aj svätokrádež. Ak sa vec odníma nie tajne, ale zjavne, fyzickým alebo morálnym násilím, je reč o lúpežníctve, ktoré je hriechom nielen proti vlastníctvu, ale aj proti osobnej slobode.

Krádež je hriechom proti zmennej spravodlivosti a preto v ťažkej látke je aj ťažkým hriechom. Preto sa zakazuje už aj v Desatore a sv. Pavol spomína krádež medzi hriechmi, ktoré vylučujú z kráľovstva Božieho. Látka však môže byť ťažká dvojako: relatívne a absolútne. Relatívne ťažká určitému majiteľovi spôsobí veľkú škodu, absolútne ťažká nezaviní ťažkú škodu určitému majiteľovi (jednotlivcovi, rodine), ale spoločnosti. ...

Úradníci daňovej správy sú povinní dane svedomito vyrubovať a vymáhať, lebo medzi nimi a štátom je služobná zmluva. Ak sa dajú podplatiť alebo ak nekonajú svoju povinnosť svedomito, takže štát značnú časť daní nedostane, prehrešia sa proti zmennej spravodlivosti a musia škodu nahradiť. Proti zmennej spravodlivosti sa prehrešujú spoluúčinkovaním aj tí, ktorí ich k tomu navádzajú podplácaním a pod.

O povinnostiach pri nadobúdaní majetku

K.L. Řehák

Ako má každý práva a povinnosti k životu, tak ma tiež právo k tomu všetkému čo slúži k zachovaniu života; a teda aj právo na pozemské statky. S týmto právom sú tiež spojené povinnosti, aby, keď si potrebný majetok nadobudol, tak ho aj chránil a dbal rozmnožiť; a to nielen na zachovanie vlastného života, ale aj preto, aby pomáhal v životných potrebách svojim blízkym, o ktorých je povinný sa starať ako otec, hospodár, predstavený a pod. ...

Avšak pri získavaní pozemských statkov sa musí pamätať, že sa nesmie diať na ujmu snahy po živote nebeskom; že pozemské statky nemáme považovať za svoj cieľ, ale len za prostriedok k dosiahnutiu cieľa posledného, večného života za hrobom. ...

Pri získavaní statkov je teda nutné dodržiavať isté pravidlá, aby sme sa neprehrešili proti vôli Božej:

Získavaj pozemské statky vždy len dovoľeným spôsobom t.j. poctivou prácou „aby žiaden neprisahal (na to, čo nie je jeho), ani neoklamával v jednaní brata svojho; pretože toto všetko Pán pomstí.“ (List Sol. 4, 6) Kto získava majetok spôsobom nespravodlivým, ten Boha ťažko uráža, pretože blížneho poškodzuje a sebe neprospieva ...

O povinnostiach voči cudziemu majetku

Povinnosti, ktoré máme voči cudziemu majetku sa uberajú dvojakým smerom, záporným a kladným. Sme totiž povinní:

a.) nekonať nič, čím by sme blížneho poškodzovali v nadobúdaní, udržiavaní alebo užívaní jeho majetku. Kto vedome a dobrovoľne škodí blížnemu na majetku, ten sa prehrešuje proti prikázaniu „nepokradneš“, koná proti spravodlivosti a nazýva sa preto nespravodlivým.

Zdroj: commons.wikimedia.org

b.) Sme podľa spravodlivosti a práva povinní blížnemu vykonať všetko, čím by sme škodu na majetku blížneho nahradili ...

Spôsoby, ktorými sa ľudia proti majetku svojich blížnych prehrešujú sú tieto:

1. Ľudia si, z lakomosti alebo závidi, žiadajú cudzí majetok. Takáto žiadosť rozpaľuje človeka, ktorý jej nekladie odpor, alebo snáď ešte dobrovoľne a vedome ju v sebe vzbudzuje a udržuje: aby sa nakoniec aj skutkom zmocnil statku, ktorý právom náleží blížnemu. Preto takúto nebezpečnú žiadosť po cudzom majetku Boh zakazuje zvláštnym prikázaním, keď velí: „nepožičaš majetok blížneho svojho!“
2. Ľudia sa svojim blížnym stavajú do cesty, aby nemohli nadobudnúť majetok, alebo ho poctivo rozmnožiť, alebo nadobudnutý majetok dovoľeným spôsobom užiť. Týmto spôsobom hreší každý, kto tovar blížneho svojvoľne haní alebo podceňuje, aby skôr sám svoj predal; kto svojmu zamestnávateľovi svojvoľne uteká z práce, aby mu urobil škodu; kto prácu iných spolupracovníkov nespravodlivo haní atď.
3. Ľudia blížnemu jeho majetok nespravodlivo zadržujú. Toto zadržovanie sa deje tak, že:
 - a) niekto nájdenú vec zatajuje a ponecháva si ju ...
 - b) zapiera zverenú vec ...
 - c) ruší uzavreté zmluvy ...
 - d) zadržuje právoplatnú mzdu pracovníkovi ...
 - e) odopiera štátu povinné dávky ...

4. Ľudia svojich blížnych okrádajú o majetok aj nepriamym spôsobom. Takto hreší ten kto:

používa nespravodlivé miery alebo váhy, kto kazí tovar a predáva ho ako dobrý; kto odvádza zlú prácu a požaduje riadny plat; kto svoj tovar predáva za prehnané ceny tým, ktorí tomu nerozumejú; kto falšuje peniaze; kto sa úskokom domáha dedičstva; kto vedie nespravodlivé súdy; kto robí v obchode úmyselné bankroty; kto dane nerovnako a teda nespravodlivo rozdeľuje; kto, súc vojakom v nepriateľskej krajine, vynucuje nadmerné príspevky; kto podvodne hrá hry o peniaze; kto robí dlhy, o ktorých dopredu vie, že ich nebude môcť zaplatiť, alebo ich vôbec ani zaplatiť nemieni atď.

Krádež je hriech

Dr. Antonín Vřešťál

Zlodejom je, kto kradne cudzie peniaze, tovar, potraviny, odev a vôbec veci prenosné; nepadá na váhu, či sú tieto veci strážené alebo nie, či uzamknuté alebo voľné. Tiež je zlodejom každý kto z polí, záhrad, viníc, lesov, lúk kradne obilie, poľné plodiny, ovocie, drevo; zlodejom je pytlak, ktorý v cudzích lesoch naháňa zver alebo chytá do siete, alebo v cudzích vodách loví ryby. ...

Krádež je hriech. Tento výrok sa neobmedzuje len na krádež v užšom zmysle, ale prihliada ku krádeži v širšom zmysle poňatej, ktorým je každé bezprávne odňatie alebo zabratie cudzieho majetku. Každá takáto krádež je hriechom.

Zákon, zjavený v VII. prikázaní Božieho desatora a na mnohých miestach Svätého písma, zakazuje krádež. Zakazujú ju aj zákony ľudské a ak je spáchaná, postihujú ju trestami. Zákonodarca svetský tak koná vo vedomí, že krádež sa prieči nielen dobru súkromnému, ale aj obecnému a že teda ju nutne musí zakazovať a prípadne aj trestať. Nemôže byť namietané, že u niektorých národov sa nepovažovala krádež za čin nedovolený a nečestný. Zaiste je to niekde tak a inde onak.

Nesmieme však prehliadnuť, že len národy necivilizované krádež dovoľujú, že dovoľujú síce (a snáď aj odporúčajú) okrádať nepriateľa alebo cudzinca, ale nie súkmeňovca a že chvála vzdávaná krádeži platí skôr pre chytosť a šikovnosť zlodejovu, než pre spáchanú krivdu. ...

Avšak krádež sa prieči nielen pozitívnemu ale aj prirodzenému zákonu, pretože odporuje mravnému zákonu a to dvojakým spôsobom: krádež podkopáva dobro obecné aj súkromné. ...

Poznávame teda, že krádež je hriechom a pýtame sa či je ťažkým hriechom, či ľahkým. Odpovedáme: krádež je hriechom ťažkým a to hriechom ťažkým podľa okolností, ktoré ale pripúšťajú zároveň aj nepatnosť predmetu.

Prvá časť tejto poučky vyplýva z dôvodov už vyložených. Je prirodzené, že tiaz hriechov spáchaných proti ľudskej spoločnosti alebo proti blížnemu sa meria podľa príkoria spôsobeného spoločnosti a blížnemu, pretože v tom práve spočíva ich vina, že blížnemu ubližujú a krivdia mu. A pretože potom krádež aj ľudskej spoločnosti ako celku, aj jednotlivcovi ako jedincovi, škodí; a to niekedy značne a nebezpečne, nezostáva než usúdiť, že krádež je hriechom ťažkým, čím je dokázaná prvá časť poučky.

Zdroj: commons.wikimedia.org

Rovnako dokážeme aj druhú časť tejto poučky, pretože v ďalšej úvahe poznáme, že krádež sa nedá priradiť k hriechom naskrz ťažkým, ktoré zostávajú ťažkými aj keď boli vykonané v malej alebo najmenšej miere.

Majetkové právo nezaberá v spoločenskom poriadku prvé miesto a majetok tiež nie je najprednejším dobrom človeka. Viac ako majetok hmotný hodnotia sa dobrá duševná, dobrá telesná, česť a dobré meno. A pokiaľ hriechy páchané proti týmto dobrám nebývajú vždy hriechmi ťažkými, nemôžu nimi byť vždy ani hriechy spáchané proti majetku. A tu sa skutočne prieči rozumu tvrdiť, že by bol rovnako vinný ten, kto ukradol milióny, ako ten, kto ukradol niekoľko halierov. Preto dospievame k presvedčeniu, že krádež pripúšťa nepatrnosť predmetu. ...

Korupcia a štátni úradníci

Veľkú zodpovednosť pred Bohom, aj pred ľuďmi, majú prednostovia, osobní referenti a iní verejní funkcionári, ktorí obsadzujú miesta vo verejnej správe, alebo na ne navrhujú čakatelov, alebo (ako členovia, nejakého zboru) pri obsadzovaní niektorého úradníckeho miesta hlasujú. Sú povinní dbať, aby len dobrý a spôsobilý žiadateľ dosiahol príslušného úradu, o ktorý ide. Prednosta, alebo funkcionár hreší, a to prípadne aj ťažko, ak dá dôležité miesto uchádzačovi, ktorého nevhodnosť a nespôsobilosť je mu známa. Jeho hriech smeruje proti spravodlivosti zákonnej aj podielnej. A ak predvída, že z neschopnosti dosadeného úradníka štátu alebo krajine vznikne hmotná škoda, hreší aj proti spravodlivosti zmennej a je prípadne povinný nahradiť škodu. ...

Povinnostiam popísaným v predchádzajúcom odstavci sa prieči aj prijímanie osôb, protekcia, úplatnosť.

Verejný úradník je vinný prijímaním osôb (personarum acceptio, Jac. 2, 1), ak nedbá pri udeľovaní úradov na hodnosti a vyznamenania ani na obecné blaho ani na osobné zásluhy, ale len na náklonnosti, príbuzenstvo, alebo prípadne nelúbosti a dáva sa viesť svojou nepriazňou. ...

Úplatnosťou je vinný úradník a vôbec každý verejný činiteľ, ktorý:

- za povinné úradné výkony neoprávneným spôsobom požaduje úplatu alebo
- za úplatu sa dá zvieť k straníckosti alebo k porušeniu úradných povinností.

V prvom prípade hreší nielen proti spravodlivosti zákonnej a podielnej, ale aj proti spravodlivosti zmennej, pretože nechcejúc povinný úkon vykonať zadarmo, ale len za úplatok, predáva tým pádom niečo, čo mu nenáleží. Ak za povinný úradný výkon žiadal úplatok a prijal ho, nesmie si ho ponechať. ...

V druhom prípade úradník nedovoleným spôsobom stránke nadržáva a poskytuje jej výhody, ktoré by poskytovať nemal. Ak aj nie je týmto konaním poškodený niekto druhý, prieči sa to spravodlivosti zákonnej a podielnej. ... Druhému prípadu úplatnosti zodpovedá podplácanie, čiže snaha občana primäť úradníka alebo funkcionára k porušeniu povinností. Kto takto podpláca hreší nielen proti spravodlivosti zákonnej ale aj proti láske k blížnemu (zvádzaním na hriech). ...

Z knihy Katolícka mravouka

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/kradez-a-korupcia/>